

~~B. 593~~

s 203 fan

FANGST AV SEL

ORIENTERING FOR SELFANGERE

FANGSTSESONGEN 1974

Fiskeridirektoratet
Biblioteket

Redigert av Torger Øritsland

Utgitt av Fiskeridirektoratets
Havforskningsinstitutt, Bergen, for

SELFANGSTRÅDET

Fiskeridepartementet, Oslo

Februar 1974

REGULERINGSBESTEMMELSER FOR SELFANGSTEN I 1974

Ved kgl. resolusjon av 1. februar 1974 er det i medhold av lov av 14. desember 1951 om fangst av sel fastsatt følgende bestemmelser som gjelder for selfangsten i 1974.

I.

På Newfoundlandfeltet er det forbudt å fange eller å drepe grønlandssel i tiden før 12. mars kl. 0900 GMT og etter 24. april kl. 2400 GMT. Klappmyss er forbudt å fange før 20. mars kl. 0900 GMT og etter 24. april kl. 2400 GMT.

I fangstsesongen er det mellom kl. 2400 GMT og kl. 0900 GMT forbudt å fange, drepe eller å flå sel på dette felt.

I henhold til overenskomst av 15. juli 1971 mellom Norge og Canada har norske fartøyer som driver selfangst på dette felt rett til å fange sel

- a) i de ytre 9 mil av sjøterritoriet på Canadas Atlanterhavskyst mellom 48°00' nordlig bredde og 55°20' nordlig bredde, og
- b) opp til, men ikke nærmere enn 3 mil fra nærmeste land, i alle farvann i Notre Dame Bay og i Belle Isle-stredet nordøst for en rett linje trukket fra fyret på Amour Point til fyret på Flowers Island i Flowers Cove, Newfoundland. Norsk selfangst er ellers ikke tillatt i Gulf of St. Lawrence.

II.

I nordlige farvann øst for Kap Farvel:

I Danmarkstredet, Vesterisen og Nordisen er det forbudt å fange eller å drepe grønlandssel og klappmyss før 22. mars kl. 0700 GMT og etter 5. mai kl. 2400 GMT.

580/74

I Østisen er det forbudt å fange eller å drepe grønlandssel eller klappmyss før 23. mars kl. 0700 GMT og etter 30. april kl. 2400 GMT. Fiskeridepartementet kan forlenge fangsttiden inntil 5. mai kl. 2400 for dette felt dersom fangstforholdene gjør det nødvendig.

Det er forbudt for norske fartøyer som skal drive selfangst i Vesterisen å avgå fra Norge før 14. mars kl. 1800 norsk tid. Med Vesterisen forståes i disse bestemmelser drivis-området utenfor Østgrønlands kyst mellom 77° nordlig bredde og en linje trukket fra Kap Nord (Horn) på Island rettviseende til et punkt $66^{\circ}28'$ nordlig bredde og 30° vestlig lengde og herfra i en rett linje til midt i Storfjordens munning (Grønland).

III.

På Newfoundlandfeltet tillates fanget maksimum 60.000 grønlandssel. I henhold til avtale mellom Norge og Canada er det fastsatt en felles fangstkvote på 15.000 klappmyss. Daglige rapporter om antall klappmyss som er fanget må avgis til Fiskeridirektørens representant på feltet.

I Vesterisen tillates fanget maksimum 15.000 unger av grønlandssel og maksimum 30.000 klappmyss, i alt 45.000 dyr. Fangst av ett år gamle og eldre grønlandssel er forbudt, dog slik at etter 10. april kl. 2400 kan fartøyer som ikke har fått full fangst av grønlandsselunger ha adgang til å fylle sin kvote ved fangst av eldre grønlandssel. De fartøyer som nytter denne adgang må straks gi melding til Fiskeridirektøren med oppgave over fangstens størrelse og sammensetning.

I Østisen (øst for 20° østlig lengde) tillates fanget maksimum 14.000 grønlandssel.

Storkobbe er inntil videre totalfredet i Østisen, øst for 37° østlig lengde i området nord for 75° nordlig bredde, og øst for 20° østlig lengde i området sør for 75° nordlig bredde.

Fordelingen av fangstkvotene foretas etter nærmere bestemmelse av Fiskeridepartementet.

IV.

Det er forbudt å foreta mer enn en fangsttur til fangstfeltene i Vesterisen og Østisen.

Fiskeridepartementet kan dispensere fra denne bestemmelse. Slik dispensasjon kan bare gis i de tilfelle et fartøy på grunn av tvingende omstendigheter må forlate fangstfeltet uten å ha oppnådd tilfredsstillende fangstresultat.

V.

For å påse at bestemmelsene i denne resolusjon overholdes, kan Fiskeridepartementet oppnevne inspektører. Inspektørene skal ha rett til å foreta inspeksjon av fartøy og redskaper og på feltet kontrollere bruken av fangstredskapene og ellers foreta det som er nødvendig for å påse overholdelsen av de gjeldende reguleringsbestemmelser.

På grunnlag av internasjonal avtale kan Fiskeridepartementet i medhold av § 7 i lov av 17. juni 1966 om Norges fiskerigrense også gi utenlandske inspektører bemyndigelse til å foreta slik inspeksjon av norske fangstskuter og fangstmetoder og dessuten pålegge norske inspektører å inspisere utenlandske fartøyer og fangstmetoder.

Skipperen eller annen ansvarshavende ombord i fartøyer som deltar i selfangst skal gi inspektøren adgang til fartøyet og ellers være behjelpelig med at inspeksjonen kan bli utført tilfredsstillende.

Nærmere instruks for inspektørene fastsettes av Fiskeridepartementet.

VI.

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelsene i denne resolusjon eller medvirker hertil, straffes overensstemmende med § 6 i lov av 14. desember 1951 om fangst av sel, med bøter eller fengsel inntil 3 måneder.

Ulovlig fanget sel eller verdien herav kan inndras i henhold til inndragingsbestemmelsene i straffeloven av 22. mai 1902.

FORSKRIFTER FOR UTØVELSE AV SELFANGST

Fiskeridepartementet fastsatte den 21. januar 1972 forskrifter for avlivning og fangst av sel. Disse forskriftene gjelder for selfangsten på alle fangstfelt også i 1974:

1. Fangstfolkene må under fangsten utvise den største hensynsfullhet og anvende humane fangstmetoder for å hindre unødige lidelser for dyrene.
2. Det er forbudt å fange eller å drepe voksen grønlandssel og klappmyss i ungelegrene. Voksne klappmysshunner i ungelegrene kan dog avlives dersom det er tvingende nødvendig av sikkerhetsmessige grunner.
3. Det er forbudt å fange eller å drepe unger av grønlandssel som forsvares av sine mødre.
4. Det er forbudt å fange eller å drepe sel som oppholder seg i sjøen.
5. Det er forbudt å bruke fly eller helikopter til fangstformål. Fly eller helikopter kan dog nyttes fra land for speidingsformål på fangstfeltene ved Newfoundland.

6. Det er forbudt å fange eller å drepe sel ved bruk av line, garn, saks, ruse eller annen form for felle. Det er forbudt å bruke skytevåpen med glatt løp. Det er forbudt å bruke hakapik eller slagkrok til avliving av voksne dyr.

7. For fangst av voksne dyr er kun følgende våpen tillatt:

- a) Skytevåpen med riflet løp kaliber 5,6 mm eller større, og med ammunisjon med ekspanderende kule og anslagsenergi på minst 200 kgm på 100 meters hold.

For fangst av unger, er kun følgende våpen tillatt:

- b) Skytevåpen med riflet løp kaliber 5,6 mm eller større, og med ammunisjon med ekspanderende kule og anslagsenergi på minst 100 kgm på 100 meters hold.

- c) Hakapik med rett treskaft av bjerk som er fra 110 cm til 150 cm langt og som har en diameter fra 3 cm til 5 cm. Hakapiken skal ha en jernsko som veier minst 400 g og som er forsynt med en 12-18 cm lang, svakt bøyet pigg. Den butte ende av jernskoen kan ha en hammertapp som ikke skal være mer enn 4 cm lang. Jernskoen skal være forsvarlig festet til skaftet.

- d) "Slagkrok" av lengde 50 cm, tykkelse $\frac{1}{2}$ tomme, vekt minst 800 g av godkjent type og materiale.

Hakapikens og slagkrokens form og materiale skal være i samsvar med Selfangstrådets vedtak av 4. november 1970 og tegninger av samme dato.

8. a) Når sel er skutt, skal skalletaket på dyret snarest mulig knuses ved hjelp av hakapik eller slagkrok.

- b) Ved bruk av hakapik eller slagkrok skal selen slås i hodeskallen. Det er forbudt å slå dyret på andre deler av kroppen. Først skal selen slås med redskapets butte ende eller hammer slik at skalletaket knuses. Deretter skal redskapets pigg slås dypt ned i hjernen.

- c) Dyret skal deretter straks blodtappes ved overskjæring av blodårene som går til sveivene.
9. Det er forbudt å feste krok eller renneløkke i sel før dyret med sikkerhet er drept.
 10. Skinn av drepte grønlandssel og klappmyss skal så vidt mulig bringes til fangstskuten innen 24 timer fra det tidspunkt selen ble drept. Fangsten skal ikke gjenopptas før det er foretatt hva som er mulig for å bringe skinnene ombord eller uten at fartøyet eller en del av besetningen er i arbeid med å samle inn skinnene.
 11. Skipperen på selfangstfartøyet skal påse at fangerne overholder foranstående bestemmelser om fangstredskaper, fangst og om avliving av sel.
 12. Disse forskrifter gjelder inntil videre, og gjelder for samtlige fangstfelt.

KOMMENTARER

I avsnitt I og II av bestemmelsene er blant annet angitt tidspunktet for fangstens begynnelse på de forskjellige fangstfelt. I samsvar med internasjonale bestemmelser skal mannskapet ikke forlate fartøyet for å begynne fangsten før det klokkeslett som er oppgitt for den første fangstdag. Bestemmelsene medfører at før fangsten begynner er det ikke tillatt å fange klappmyss og grønlandssel eller unger av disse artene selv for å lære opp nye fangstfolk.

For Newfoundlandfeltet er det i år innført forbud mot fangst om natten fra kl. 2400 til kl. 0900 GMT. Åpningsdatoen for Vesterisen er forandret fra 23. mars i 1973 til 22. mars i år og utsellingsdatoen er forandret fra 16. til 14. mars. Ellers er bestemmelsene om fangstsesongens varighet de samme

som i 1973.

Kvotebestemmelsene i avsnitt III er forandret på to punkter:

På Newfoundlandfeltet er det innført en kvote på 15.000 klappmyss som er felles for de norske og de kanadiske fangstskutene. Det forutsettes at klappmyssfangstene hver dag skal rapporteres til en av Fiskeridirektørens inspektører på fangstfeltet som skal holde kontakt med en kanadisk inspektør og sammen med ham avgjøre når klappmyssfangsten skal stanses. Nærmere opplysninger om rapportering av klappmyssfangstene vil bli gitt over radio på fangstfeltet. Det kan bli nødvendig å stanse fangsten av klappmyss på få timers versel når felleskvoten er fylt. De oppgitte klappmyssfangster på Newfoundlandfeltet vil bli kontrollert på vanlig måte ved levering etter hjemkomst.

For Vesterisen gjelder kvoten av grønlandssel bare fangst av unger (kvitunger, lurv, svartbak og svartunger) da det er forbudt å fange ett år gamle og eldre grønlandssel på dette feltet. I år er det imidlertid gitt adgang til å fylle grønlandssselkvoten i Vesterisen med fangst av ett år gamle dyr fra 11. april, men det er en forutsetning at Fiskeridirektøren eller Fiskeridirektørens representant ombord i hjelpeskipet skal underrettes straks dersom denne adgangen benyttes. Samtidig skal det gis melding om hvor mange unger det er fanget inntil 10. april kl. 2400.

Ellers omfatter kvotebestemmelsene alle aldersgrupper og kategorier av grønlandssel og klappmyss. Både kvitunger, lurv, svartbak, svartunger, brunsel og gammelsel eller saddler teller med i grønlandssselkvotene for Newfoundland og Østisen. På samme måte omfatter klappmysskvotene i Vesterisen og på Newfoundlandfeltet både blueback eller blårygg, gris, klappmus og hettakall.

Biblioteket

I Østisen er storkobben fortsatt fredet, og på dette feltet kan bare klappmyss og snadd fanges i tillegg til den kvote som er fastsatt. Det fremgår av bestemmelsene at det fortsatt vil bli gitt tillatelse til fangst av storkobbe i Nordisen nord for 75° nordlig bredde og vest for 37° østlig lengde om sommeren.

Totalkvotene vil i 1973 bli delt likt mellom de fartøyer som har fangstillatelse og ruster ut til hvert enkelt fangstfelt, bortsett fra at det er fri konkurranse om klappmysskvoten ved Newfoundland og at det blir tatt hensyn til skutenes connasje ved fordelingen av kvoten i Østisen.

For den enkelte fangstmann er det spesielt bestemmelsene om utøvelse av selfangst som er fastsatt i Fiskeridepartementets Forskrifter av 21. januar 1972 som har betydning. Det alminnelige krav om hensynsfullhet og humane avlivningsmetoder i punkt 1 kan synes selvfølgelig, men det må understrekes at det er opp til den enkelte fangstmann å hindre unødige lidelser.

Forbudet mot fangst av voksne dyr i ungelegrene (punkt 2) tar først og fremst sikte på å bevare de kjønnsmodne hunnene. Forbudet mot fangst av unger av grønlandssel (kvitunger) som forsvares av sine mødre (punkt 3) er tatt med for å sikre en viss overleving, men bestemmelsene er også ment å forsterke bestemmelsen foran og gjøre det klart at ingen skal avlive voksne dyr i grønlandsselens ungelegre. Selvforsvar er ikke noen unnskyldning. Begge disse bestemmelser er innført for at de skal medvirke til å bevare bestandene. Hver eneste fangstmann må være klar over at av fem nyfødte unger kan det i gjennomsnitt bare bli en kjønnsmoden hunn.

I punkt 4 er det innført forbud mot å fange eller avlive sel som oppholder seg i sjøen. Det er to grunner til at denne bestemmelsen er tatt med: For det første er det vanskelig å avlive dyr i sjøen på en hurtig og effektiv måte, og for det andre vil mange av de dyr som blir drept i vannet synke og gå tapt.

Forbudet mot å avlive voksne dyr med hakapik eller slagkrok (punkt 6) gjør det klart at alle voksne dyr som fanges skal skytes. Med voksne dyr menes her alle ett år gamle eller eldre dyr. Det vil si at også for eksempel brunsel og blågris skal skytes. I henhold til punkt 7a skal det brukes relativt kraftig ammunisjon. Den norskproduserte ammunisjon med 10,1 grams blyspisskule for selfangst som har vært alminnelig brukt, har en anslagsenergi på 227 kilogrammeter på 100 meters hold og tilfredsstillende altså kravet til ammunisjon for voksne dyr.

For skyting av unger er det nå tillatt å bruke svakere ammunisjon (punkt 7b). Det finnes for eksempel norskproduserte jaktpatroner med 5,0 grams blyspisskuler som har en anslagsenergi på 128 kilogrammeter på 100 meters hold, og som derfor er tillatt.

Minstekravet til skytevåpenets kaliber er senket fra 6,5 mm til 5,6 mm (tilsvarer kaliber .22) fordi det etter hvert er kommet flere rifler med kaliber ned mot 5,6 mm som skyter ammunisjon med tilfredsstillende skuddeffekt. Som eksempler kan nevnes at ammunisjon med betegnelsen 222 Rem. kan brukes til avlivning av unger, og at ammunisjon med betegnelsen 243 Win. kan brukes til skyting av voksne dyr. Det må imidlertid være klart at kaliber .22 long-rifle våpen ikke er tillatt, da ammunisjonen til disse har en anslagsenergi som ligger langt under minstekravet for skyting av unger.

Minstekravene til hakapik og slagkrok som kan brukes til avlivning av unger, er gitt i punktene 7c og d. Den godkjente utforming av slagkrok og jernsko til hakapik er vist i Figur 1 som gjengir Selfangstrådets tegninger av 4. november 1970.

Forskriftene for bruk av hakapik og slagkrok i punkt 8 må følges for å sikre en hurtig avlivning. Fremgangsmåten fører til at sentralnervesystemet (hjernen) blir ødelagt, og tar sikte på hurtig hjernedød. Blodtappingen er en ekstra foranstaltning for å stanse blodtilførselen til sentralnervesystemet.

og inngår som et ledd i avlivningen. Veterinærer har flere ganger påpekt at blodtappingen er nødvendig for å sikre en effektiv avlivning, og den må derfor ikke forsømmes eller utsettes til dyret skal flåes. Dyret må anses som drept når hjerneskallen er knust slik at hjernen er ødelagt, og blodet er sluttet å renne etter blodtappingen.

I Figur 2 er vist hvor slagene skal plasseres for å få størst mulig effekt. Når piggen slås inn i hodeskallen skal den komme lengst mulig ned i den bakerste del av hjernen for at også respirasjonssenteret som regulerer åndedrettet skal bli ødelagt. Det har vist seg at slagene får størst effekt når den som slår stiller seg bakved dyret. Det har også vist seg at i hvert fall kvitunger ligger stille uten å reise hodet eller trekke hodet inn slik at skallen blir dekket av et tykt spekklag, når fangstmannen går stille og rolig fram til dem. Under ungefangsten kan derfor løping og hastverk føre til forsinkelser og gjøre det vanskelig å avlive på en hurtig og effektiv måte.

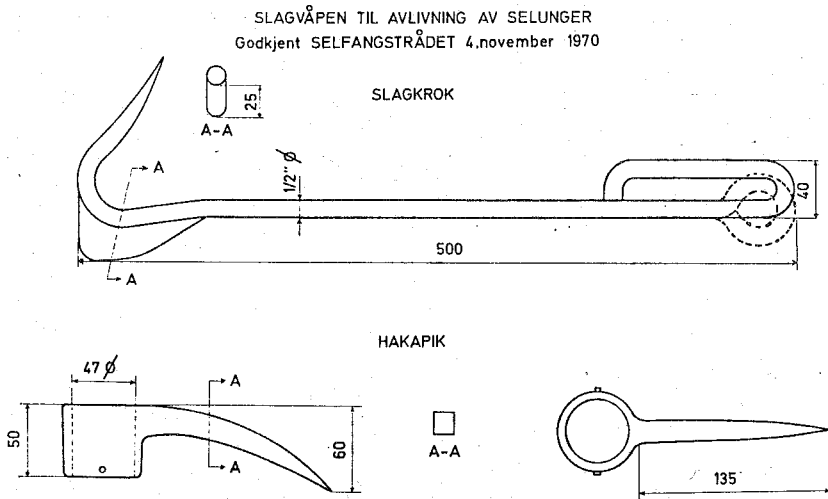
Det fremgår av punkt 7, at andre våpen og andre avlivningsmetoder er forbudt. Det er derfor forbudt å drepe ved tramping eller spark i hodet, og ved slag med f.eks. mantelkrok, knebel og liknende. Det er forbudt å krøke eller sette stropp eller klype på sel som ikke er drept (punkt 9). I punkt 8a er det dessuten bestemt at også dyr som er skutt skal slås med hakapik eller slagkrok. Dette er selvsagt unødvendig når skuddet har knust hodeskallen. Det kan også være vanskelig eller umulig å knuse skalletaket på voksne dyr, selv med hakapik. Bestemmelsene må derfor forstås slik at det er tilfredsstillende om piggen slås ned i skallen og vries frem og tilbake et par ganger på voksne dyr, men at dette skal gjøres på alle dyr som ikke er truffet i hjerneskallen.

Under plukkfangst må det påses at alle dyr er forsvarlig avlivet før de blir tatt ombord ved hjelp av langtrøe, sekke-klype eller på annen måte. Den som går på isen for å huke dyr som er skutt, må altså ha med seg hakapik eller slagkrok og bruke redskapen.

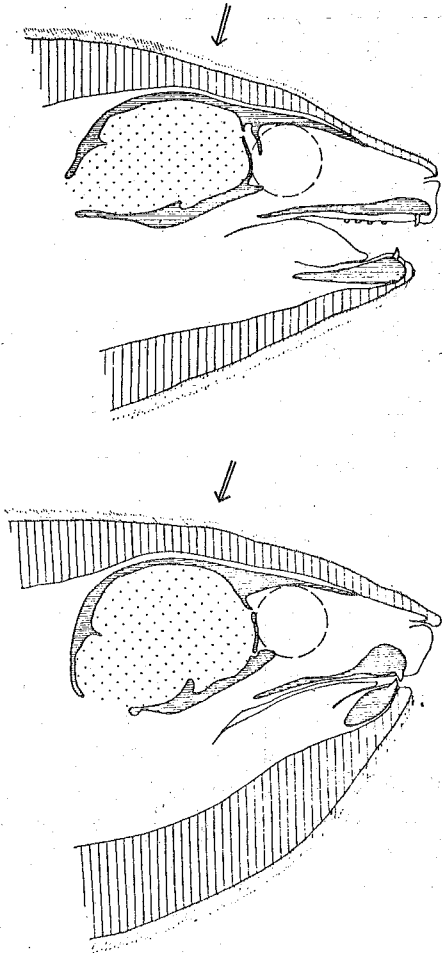
I henhold til punkt 11 er det skipperen som har ansvaret for at fangstfolkene overholder bestemmelsene om fangstredskaper, fangst og avlivning av sel. Fiskeridepartementets inspektører skal imidlertid kontrollere fangstredskapene og bruken av dem, og påse at bestemmelsene blir overholdt. I henhold til den instruks Fiskeridepartementet har fastsatt, har inspektørene plikt til å rapportere overtredelser av bestemmelsene. Overtredelser medfører straffeansvar.

HUSK

Dyrene skal dræpes hurtig og smertefritt og ikke utsettes for unødige lidelser. Det er ditt eget rykte som fangstmann og selfangstnæringens renommé det gjelder.

Figur 1. Typetegninger for slagkrok og jernsko til hakapik. Slagkroken skal være 50 cm lang, veie minst 800 gram medregnet den påsveide tilleggsvekt ved kroken, og skal lages av halvtoms rundjern, kvalitet ST-37-D. Håndtaket kan utformes som øye. Viklinger vil gi bedre grep. Jernskoene til hakapiken skal også lages av smijern, kvalitet ST-37-D, og skal veie minst 400 gram. Den bøyde piggen kan være fra 12 cm til 18 cm lang. Jernskoene kan også påsveises en hammertapp som ikke må være mer enn 4 cm lang. Jernskoene skal være forsvarlig festet til et rett skaft laget av bjerk. Skaftet kan være fra 110 cm til 150 cm langt, og skal ha en diameter på fra 3 cm og til 5 cm.

Figur 2. Lengdesnitt gjennom hode av grønlandssel-unge (kvitunge, lurv og svartunge — øverst) og klappmyssunge (blueback — nederst). Skissene viser hvor hjernen (prikket) er plassert i forhold til snute, øye (stiplet ring) og spekk-lag (loddrett skravering). Pilene angir hvor slag med hakapik og slagkrok skal plasseres.

SELMERKING, MELDING OM GJENFANGSTER OG INNSAMLING AV KJEVER

De norske merkinger av grønlandssel og klappmyss tar sikte på å samle opplysninger om utbredelse og vandringer, spesielt om det foregår noen utveksling mellom de forskjellige bestander i Nordatlanten. Dessuten skal gjenfangster av merkede dyr gi grunnlag for kontroll av metoden for aldersbestemmelser.

I årene fra 1951 til 1972 er de fleste gjenfangster av sel med norske merker gjort på det fangstfelt der selen ble merket. En brunsel som ble gjenfanget i Kvitsjøen ett år etter at den var merket som kvitunge i Vesterisen, viser imidlertid at streifdyr kan vandre mellom de to områdene. Det er ikke registrert noen tilsvarende vandring mellom Vesterisen og Newfoundland, men unger av grønlandssel fra Newfoundland er gjenfanget med kanadiske, russiske og norske merker ved Vestgrønland om høsten det samme år de var merket og senere. I mai 1970 ble dessuten en brunsel som var merket i Gulf of St. Lawrence året før gjenfanget på lakseline i Norskehavet 80 n.mil nordvest av Andenes.

En blueback som var merket ved Newfoundland er gjenfanget ved Kapp Farvel fem år etter merkingen, og i juli 1972 ble en klappmyssgris som var merket på Fronten, Newfoundland, fanget i Angmagssalikfjorden på Østgrønland.

Hittil har undersøkte tenner fra tilsammen 13 gjenfangede dyr, hvorav ett dyr var fire år gammelt, bekreftet at de sone-dannelser i tannben og tannsement som brukes ved aldersbestemmelsene, virkelig er årsringer.

De russiske selmerkinger som i de senere år har vært begrenset til Kvitsjøen, har stort sett samme formål som de norske merkingerne, men ved Newfoundland har kanadiske forskere i flere år også drevet merking i større omfang for å undersøke bestandens størrelse.

De norske merkingene gjøres med gule nylonmerker som festes i svømmehuden på en av baksveivene. Dessuten har det vært brukt halemerker. I Kvitsjøen bruker de russiske forskere som regel røde halemerker, mens kanadiske forskere har brukt halemerker av metall, eller stålklemmer som festes i hudfolden ved siden av halen eller i selve halen. Brennemerking er forsøkt i Gulf of St. Lawrence.

I 1974 vil det fra norsk side bli merket sel av hjelpeskippet i Vesterisen og av en fangstskute i Østisen som vil foreta merking henimot slutten eller like etter avslutningen av fangstsesongen. Det er usikkert om merking kan gjennomføres på Newfoundlandfeltet.

For det norske merkeprogrammet er det viktig at dyrene ikke blir gjenfanget i den sesong de er merket. Derfor blir det malt et kors på ryggen av de merkede dyr, gult på blueback og svartunger, og grønt på kvitunger. Malingen betyr altså at dyrene ikke må fanges. Dersom slike dyr ved uhell likevel blir fanget, er det viktig at gjenfangsten blir rapportert. Uansett om merket er norsk, kanadisk eller russisk, betales det derfor en godtgjørelse på kr. 15,- for hver melding om gjenfangst i det første år.

For hver melding om gjenfangst etter minst ett år betales en premie på kr. 30,-. Dersom underkjeven av merkede dyr som er minst ett år gamle sendes inn sammen med merket, forhøyes premien til kr. 50,-. Merke og underkjeve sammen med opplysninger om fangstdato, posisjon, fartøyets navn og finnerens navn og adresse, sendes til

Fiskeridirektoratets havforskningsinstitutt,
Postboks 2906,
5011 Bergen-Nordnes.

Havforskningsinstituttet vil også gjerne ha andre opplysninger, for eksempel om en hunn hadde unge, om dyret ble fanget i

kast eller i en annen ansamling og om merket hadde ført til sår eller betennelse. Utgifter til forsendelsen dekkes, og dersom finneren vil ha merket, får han det tilbake etter at gjenfangsten er registrert.

Det har vist seg at selkjeveer som er innkjøpt i tidligere år ikke kan brukes til aldersanalyser fordi opplysninger om kjønn og fangstdato mangler. Havforskningsinstituttet vil derfor ikke kjøpe selkjeveer i 1974 uten at innsamling er avtalt på forhånd.

Fiskeridirektoratet Biblioteket

09VF01803